

УДК 343.98:341.4(477)

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-48-59](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-48-59)

Басалюк Наталія Василівна доктор філософії з галузі знань 08 – «Право», провідний фахівець науково-дослідної частини Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології, м. Одеса, <https://orcid.org/0000-0002-2429-6964>

ЕКСТРАДИЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ВИКЛИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджується екстрадиція як ключовий інструмент міжнародного співробітництва у сфері кримінального провадження та реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності в Україні. Показано, що екстрадиція функціонує на перетині конституційного, кримінального, кримінально-процесуального та міжнародного права, поєднуючи завдання забезпечення ефективного кримінального переслідування з вимогами захисту прав людини. Метою дослідження є виявлення основних викликів правозастосування у сфері екстрадиції в Україні та окреслення напрямів удосконалення нормативного регулювання і судової практики. Методологічну основу становлять діалектичний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та кейс-стаді підходи, зокрема аналіз вироку Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду та рішень судів загальної юрисдикції щодо екстрадиції з Італії та Німеччини. Обґрунтовано, що ключовими проблемами є фрагментарність регулювання процесуального статусу осіб, стосовно яких здійснюється екстрадиція, невизначеність наслідків незавершеної або зірваної процедури видачі, а також ризики, пов'язані з позапроцедурним переміщенням осіб, що ставить під сумнів легітимність кримінального переслідування і допустимість доказів. Показано, що «успішні» екстрадиційні кейси засвідчують потенціал інституту за умов належної міждержавної комунікації та дотримання міжнародних стандартів. Додатково підкреслюється значення гуманітарних обмежень та принципу подвійної кримінальності, які гарантують баланс між інтересами правосуддя та захистом прав особи. Зроблено висновок про необхідність комплексної гармонізації національного законодавства з міжнародною практикою, уточнення критеріїв допустимості доказів, урахування гуманітарних застережень екстрадиції та формування сталої судової практики, орієнтованої на баланс між ефективністю кримінальної юстиції й захистом прав людини.

Ключові слова: екстрадиція, міжнародне співробітництво, кримінальне провадження, невідворотність кримінальної відповідальності, права людини,

подвійна кримінальність, позапроцедурне переміщення, судова практика, міжнародні стандарти.

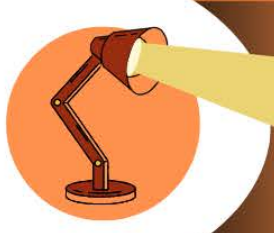
Basalyuk Nataliia Vasylivna Doctor of Philosophy in Law (Field of Knowledge 08 – Law), Leading Specialist of the Research Department, National University «Odesa Law Academy»; Associate Professor at the Department of Criminalistics, Forensic Expertise and Polygraphology, Odesa, <https://orcid.org/0000-0002-2429-6964>

EXTRADITION AS AN INSTRUMENT OF INTERNATIONAL COOPERATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS: CHALLENGES OF LAW ENFORCEMENT IN UKRAINE

Abstract. The article examines extradition as a key instrument of international cooperation in criminal proceedings and a mechanism for ensuring the principle of inevitability of criminal liability in Ukraine. It is demonstrated that extradition operates at the intersection of constitutional, criminal, criminal procedural, and international law, combining the objectives of effective criminal prosecution with the requirements of human rights protection. The purpose of the study is to identify the main challenges in the application of extradition procedures in Ukraine and to outline directions for improving normative regulation and judicial practice. Methodologically, the research relies on dialectical, formal-legal, comparative-legal and case-study approaches, including an analysis of the judgment of the Appeals Chamber of the High Anti-Corruption Court and decisions of courts of general jurisdiction concerning extradition from Italy and Germany. The study substantiates that the core problems include the fragmented regulation of the procedural status of persons subject to extradition, the uncertainty surrounding the consequences of unfinished or disrupted extradition procedures, and the risks associated with extra-procedural transfer of individuals, which may undermine the legitimacy of criminal prosecution and the admissibility of evidence. It is shown that «successful» extradition cases demonstrate the potential of the institution when supported by effective intergovernmental communication and compliance with international standards. Additional emphasis is placed on the importance of humanitarian limitations and the principle of double criminality, which safeguard the balance between the interests of justice and the protection of individual rights. The article concludes that comprehensive harmonization of national legislation with international practice, clarification of evidentiary admissibility standards, consideration of humanitarian restrictions on extradition, and the development of consistent judicial practice are necessary to maintain a balanced approach between the effectiveness of criminal justice and respect for human rights.

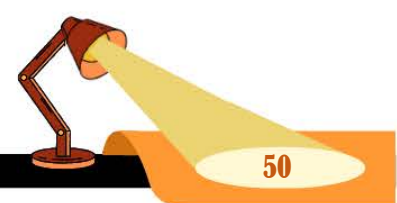
Keywords: extradition, international cooperation, criminal proceedings, inevitability of criminal liability, human rights, double criminality, extra-procedural transfer, judicial practice, international standards.

Постановка проблеми. Екстрадиція в умовах сучасної транснаціональної мобільності стала одним із незамінних інститутів міжнародного співробітництва у кримінальних провадженнях. З огляду на активне поширення злочинності, що виходить за межі національних кордонів, ефективне функціонування механізмів видачі осіб безпосередньо впливає на реалізацію принципу невідворотності кримінальної відповідальності та забезпечення кримінальної юстиції. В Україні ці механізми виявляють низку проблем, пов'язаних як з недосконалістю правового регулювання, так і з практичними труднощами реалізації міждержавної взаємодії. Особливо загострюються питання, пов'язані з визначенням процесуального статусу осіб, допустимістю доказів, наслідками незавершених або зірваних екстрадиційних процедур, а також ситуаціями позапроцедурного переміщення підозрюваних, що прямо зачіпають стандарти прав людини та міжнародні зобов'язання держави. Ці обставини потребують ґрунтовного наукового аналізу для формування ефективної та узгодженої моделі екстрадиції в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика екстрадиції стала предметом дослідження низки українських і зарубіжних науковців. У працях М. Фрідман-Козаченко та Т. Бичок окреслено ключові організаційні та фінансові труднощі, що супроводжують екстрадиційні процедури в Україні, зокрема складність, тривалість і неналежне документальне забезпечення запитів [1]. Ю. Хоббі акцентує на міждисциплінарній природі інституту екстрадиції, що поєднує норми конституційного, кримінального, процесуального та міжнародного права, підкреслюючи необхідність розглядати цей інститут не лише як технічний механізм, а як комплексну юридичну конструкцію [2]. У зарубіжній літературі висвітлюються особливості екстрадиційного співробітництва у межах міжнародних угод; зокрема, Д. Нурьяні аналізує імплементацію Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності [3], тоді як М. Міано розглядає перспективи створення регіонального екстрадиційного механізму в АСЕАН [4]. Значну увагу історичним і концептуальним основам принципу подвійної кримінальності приділив Х. Боістер, який простежує еволюцію цієї вимоги від кінця XVIII століття до її сучасного розуміння як загального принципу міжнародного права [5]. Українські дослідники О. Ільченко та С. Сенченко виокремлюють прогалини у визначенні процесуального статусу осіб, щодо яких здійснюється екстрадиція [6], тоді як В. Чебан досліджує підстави для відмови у видачі як елемент системи захисту прав людини [7]. В. Колесник звертає увагу на ризики порушень прав людини у разі позапроцедурного вилучення осіб, наголошуючи на загрозі міжнародному правопорядку [8]. Судова практика, зокрема рішення у справах [9-11], формує додатковий емпіричний матеріал для оцінки проблем застосування екстрадиційних норм у реальних правових ситуаціях.

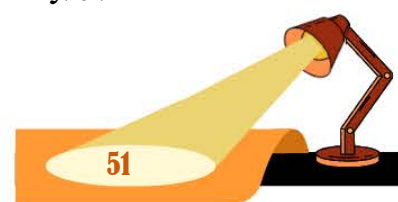

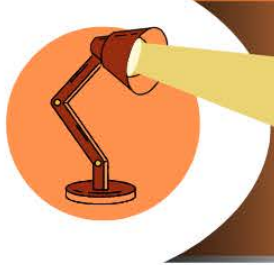

Мета статті. Метою статті є аналіз екстрадиції як інструменту міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні та виявлення ключових викликів, пов'язаних із правозастосуванням екстрадиційних процедур в Україні. Особлива увага приділяється виявленню колізій у нормативному регулюванні, дослідженню судової практики, оцінці впливу незавершених або порушених екстрадиційних процедур на легітимність кримінального переслідування, а також формуванню пропозицій щодо удосконалення законодавства та практики міжнародної взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Екстрадиція у сучасному світі перетворилася на ключовий інструмент міжнародної взаємодії у сфері кримінального правосуддя, що забезпечує реальне функціонування принципу невідворотності кримінальної відповідальності незалежно від кордонів. Механізм видачі дозволяє державам узгоджено реагувати на транснаціональну злочинність, підтримувати ефективність кримінального переслідування та гарантувати, що особа не зможе уникнути юрисдикції лише шляхом зміни місця перебування. В українському контексті інститут екстрадиції набув особливої актуальності в умовах зростання кількості справ, пов'язаних із міжнародним розшуком, переміщенням підозрюваних через територію кількох країн та потребою забезпечення швидкого й ефективного досудового розслідування. Попри важливу роль у міжнародному співробітництві, процедура екстрадиції нерідко виявляється надмірно складною і ресурсозатратною: «під час здійснення екстрадиції виникають певні проблеми, як організаційного, так і фінансового характеру: відсутність належного фінансування, занадто складний і довготривалий процес екстрадиції в Україні, ненадання або несвоєчасне надання необхідних документів чи їх невідповідне оформлення тощо» [1].

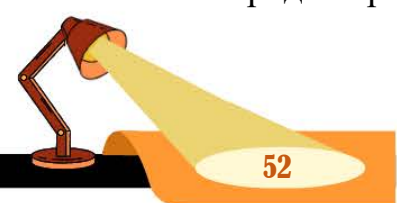
У науковій літературі обґрунтовано підкреслюється, що інститут екстрадиції не може бути зведений до спрощеної технічної процедури міждержавної взаємодії. Його природа значно складніша, оскільки екстрадиція формується на стику кількох самостійних правових режимів, кожен з яких визначає окремі аспекти статусу особи, допустимість видачі та межі міжнародної співпраці. Саме така багатовимірність пояснює, чому екстрадиція водночас виконує функції кримінально-правового забезпечення принципу невідворотності відповідальності, процесуального механізму передачі особи та гарантійного інструменту захисту прав людини. У межах цієї системи особливе значення набуває те, що екстрадиція охоплює як видачу осіб, щодо яких здійснюється досудове розслідування, так і передачу вже засуджених для виконання вироку. Незважаючи на відмінність процесуальних статусів, обидві ситуації підпорядковані єдиній меті – забезпеченню можливості реалізації кримінальної відповідальності у компетентній юрисдикції. Таким чином, екстрадиція фактично виконує роль «містка» між правопорядками, дозволяючи усунути наслідки переміщення особи через державні кордони та нейтралізувати спроби уникнути правосуддя.

Водночас гуманітарний вимір екстрадиційної процедури не менш значущий. Сучасні стандарти міжнародного права виходять із того, що реалізація екстрадиції можлива лише за умови дотримання мінімальних гарантій для особи, яка підлягає видачі. Йдеться не тільки про заборону переслідування з політичних або дискримінаційних мотивів, але й про необхідність урахування спеціального статусу певних категорій осіб – передусім біженців та шукачів притулку. Відтак екстрадиція постає як інститут, у якому тісно переплітаються інтереси кримінальної юстиції та стандарти прав людини, а їхнє узгодження вимагає особливо ретельного підходу держав. У цьому контексті логічним є узагальнення, запропоноване дослідниками, що: «1) інститут екстрадиції має комплексний міждисциплінарний характер, адже виникає на перетині конституційно-правових, кримінально-правових, кримінально-процесуальних та міжнародно-правових норм, що дозволяє визначити його як комплексну правову процедуру передачі особи іншій державі з метою реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності незалежно від місця тимчасового фактичного перебування; 2) основним завданням інституту екстрадиції є забезпечення невідворотності притягнення особи, винної у вчиненні кримінального правопорушення, до кримінальної відповідальності, що дозволяє визначити принципову основу та сутність даного інституту як кримінально-правову; 3) інститут екстрадиції має комплексний характер, поєднуючи видачу як осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, так і осіб, засуджених за вчинення кримінального правопорушення, причому обидва випадки його застосування мають спільну мету – забезпечення притягнення особи, винної у вчиненні кримінального правопорушення, до кримінальної відповідальності; 4) обмеження екстрадиції окремих категорій осіб, спрямоване на забезпечення конституційно-правового статусу людини і громадянина, зокрема в сучасному кримінальному праві сформувався спеціальний статус біженців, що концептуально ґрунтується на конституційно-правових нормах гуманітарного юридичного змісту» [2]. Ця цитата вдало підсумовує сучасне розуміння екстрадиції як комплексного правового явища, яке одночасно забезпечує і реалізацію кримінальної юрисдикції, і захист основоположних прав людини.

У ширшому порівняльно-правовому вимірі екстрадиція постає як багатокомпонентний правовий інститут, що існує на стику міжнародного, кримінального та процесуального права. У цьому контексті екстрадиція уявляється не лише як суто юридична процедура, а як елемент комплексної державної політики у сфері безпеки та контролю міжнародної мобільності: «Екстрадиція – це шлях країн, які хочуть повернути злочинців до країни *locus delicti*. Екстрадиція здійснюється на основі договору про екстрадицію на двосторонній або багатосторонній основі, якщо немає згоди, екстрадиція може здійснюватися на основі добрих відносин і якщо цього бажають інтереси країни» [3]. Водночас міжнародне право виходить із того, що держави не мають абсолютного обов'язку

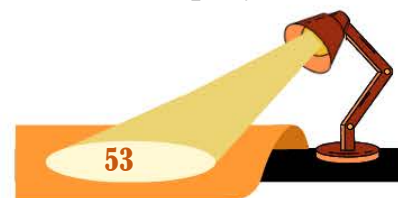

укладати договори про екстрадицію, а отже, питання видачі може вирішуватися як на договірній, так і на ад-хок основі. У межах регіональних об'єднань (аналогічно ЄС та практиці АСЕАН) розроблення універсального екстрадиційного договору здатне суттєво спростити міждержавну взаємодію, забезпечити уніфікацію процедур, зменшити колізії юрисдикцій та прискорити кримінальне переслідування осіб, які переховуються за кордоном. Таким чином, екстрадиція постає не лише засобом публічно-правового реагування, але й інструментом регіональної інтеграції та розбудови простору довіри між державами. Слушною у цьому аспекті є позиція, відповідно до якої на основі угод про екстрадицію «винні можуть бути покарані належною державою, а жертви або суспільство можуть бути відновлені до відповідальності» [4].

Історико-правовий розвиток інституту екстрадиції засвідчує, що його фундаментальні принципи, зокрема подвійної кримінальності, формувалися поступово, еволюціонуючи від суто доказової вимоги у двосторонніх угодах кінця XVIII століття до універсального матеріального критерію міжнародного права. У доктрині відзначено: вимога, яка вперше була сформульована у «Jay Treaty» 1794 року між США та Великою Британією як обов'язок запитуючої держави надати достатні докази для переконання запитуваної держави у злочинності особи, згодом перетворилася на матеріальну вимогу подвійної злочинності дій, що лежать в основі запиту. На початку XX століття ця ідея набула статусу загального принципу права, а можливо, й звичаєвої норми міжнародного права [5]. Сучасна правозастосовча практика показує, що дотримання принципу подвійної кримінальності забезпечує баланс між державним суверенітетом і міжнародними зобов'язаннями, а також гарантує, що видача не порушуватиме основоположні принципи правопорядку запитуваної держави.

У національному законодавстві України екстрадиція розглядається як комплексна процедура, що охоплює встановлення місця перебування особи, перевірку наявності перешкод для видачі, ухвалення рішення за запитом та фактичну передачу підозрюваного. Проте чинна нормативна база містить прогалини, зокрема щодо чіткого визначення процесуального статусу осіб, стосовно яких здійснюється екстрадиція: «на законодавчому рівні відсутній належний механізм правового регулювання процесуального статусу осіб, що підлягають екстрадиції у національному законодавстві. Проте, виходячи зі змісту статті 574 КПК України, слід зробити висновок, що видачі підлягають наступні категорії осіб: підозрювані, обвинувачені на стадії досудового розслідування; підсудні, засуджені на стадії судового розгляду або виконання вироку» [6]. Це, своєю чергою, зумовлює неоднорідність судової практики у питаннях обсягу прав і гарантій таких осіб.

Не менш важливим елементом екстрадиційного механізму є визначення підстав, які можуть унеможливити видачу особи. Йдеться про захист від переслідування за політичними або дискримінаційними мотивами, загрозу

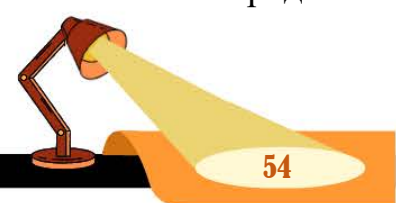

нелюдського поводження, ризику порушення принципу *ne bis in idem*, можливість призначення смертної кари або ситуації, коли видача суперечить гуманним міркуванням. Ці критерії виступають своєрідними гарантіями прав людини, закріпленими як у національному, так і міжнародному праві, та забезпечують недопущення зловживань у сфері міжнародного співробітництва. Як слушно зазначає В.І. Чебан, серед підстав для відмови у видачі особи можна виокремити, зокрема, політичний характер інкримінованого діяння, ризик переслідування за дискримінаційними мотивами, загрозу нелюдського або жорстокого поводження, можливість призначення смертної кари у запитуючій державі, подвійне притягнення до відповідальності за те саме кримінальне правопорушення, а також випадки, коли особа користується імунітетом або має статус біженця чи шукача притулку [7]. Така систематизація демонструє, що інститут екстрадиції нерозривно пов'язаний із гарантіями прав людини і не може розглядатися виключно крізь призму інтересів кримінальної юстиції.

Окрему проблему становлять ситуації, коли держави вдаються до насильницького затримання або викрадення осіб на території інших держав у позаправовий спосіб. Такі дії грубо порушують принципи державного суверенітету та невтручання, завдають шкоди міжнародному правопорядку та призводять до дипломатичних ускладнень. Судова практика свідчить, що незаконне переміщення особи до юрисдикції запитуючої держави ставить під сумнів легітимність кримінального переслідування, а отже – може спричинити визнання недопустимими доказів, отриманих після такого переміщення, за аналогією з доктриною «плодів отруєного дерева». Влучно зазначає В.Ю. Колесник: навіть за наявності чинних договорів про екстрадицію держава не позбавлена свободи вирішувати питання видачі, однак відмова у виконанні запиту не може бути компенсована викраденням особи, оскільки такі дії призводять до «погіршення дипломатичних відносин між країнами, підриву міжнародної стабільності і порушення міжнародного правопорядку» [8].

Покажемо у цьому контексті є вирок Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у справі [9], який демонструє складність правозастосування у сфері екстрадиції, коли формально розпочата процедура видачі не була завершена, а особа опинилася під юрисдикцією України поза встановленими міжнародним правом механізмами. Сторона захисту обґрунтовано ставила питання щодо повноважень Вищого антикорупційного суду, наголошуючи, що юрисдикція українських органів виникає лише після офіційної та належним чином оформленої передачі особи компетентними органами запитуваної держави. Відсутність такої передачі створила ситуацію правової невизначеності, у якій фактична присутність обвинуваченого в Україні не супроводжувалася юридичною завершеністю екстрадиційної процедури. Саме цю різницю між фактом і правом сторона захисту розглядала як порушення принципів міжнародного співробітництва.

Особливої уваги заслуговують твердження про незаконне переміщення особи через державний кордон та можливе викрадення під час незавершеної процедури екстрадиції. У доктрині міжнародного права подібні ситуації розглядаються як такі, що порушують суверенітет іноземної держави та принцип невтручання, а також ставлять під сумнів легітимність кримінального переслідування у державі, до якої особу фактично доставлено. Хоча суд у цьому провадженні не встановив причетності українських правоохоронних органів до незаконного переміщення, сама можливість такого переміщення створює серйозний правовий ризик, оскільки позапроцедурне доставлення особи фактично підміняє собою механізм екстрадиції і суперечить гарантійним стандартам, що лежать в його основі. Не менш проблемним є питання допустимості доказів, отриманих у період, коли держава ще не отримала згоди Молдови на притягнення особи до кримінальної відповідальності. Правоохоронні органи здійснювали слідчі дії до того, як було завершено процедуру розгляду запиту про видачу, що суперечить змісту глави 44 КПК України. Доктринально такі дії можуть кваліфікуватися як порушення принципу належного процесу та створювати підстави для визнання доказів недопустимими за логікою «плодів отруєного дерева».

Складність додатково підсилюється тим, що після відмови судів Молдови у видачі, яка була зумовлена тим, що особа вже залишила територію цієї держави, сторона захисту наполягала на необхідності закриття кримінального провадження в Україні відповідно до положень статті 284 КПК України. Однак відмова у екстрадиції мала технічний характер, оскільки молдовські органи фактично були позбавлені можливості оцінити запит по суті через відсутність обвинуваченого на їхній території. Це виявляє прогалину національного законодавства, яке не враховує ситуацій, у яких відмова у видачі не є результатом оцінки ризиків чи політичних факторів, а виникає через позаправове переміщення особи. Кейс також підкреслює взаємозв'язок між екстрадиційною процедурою та інститутом притулку. Суди Молдови справедливо звернули увагу, що запит про екстрадицію не може бути розглянутий до завершення процедури надання притулку. Водночас рішення про відмову у притулку, підтвержене судами всіх інстанцій, засвідчило відсутність політичного характеру переслідування, що загалом відповідало міжнародним стандартам. Така логіка дозволяє зробити висновок, що екстрадиція функціонує не лише як механізм видачі, але й як інструмент оцінки ризиків для прав людини, інтегрований у систему гуманітарного права.

Окремим аспектом виступає питання зарахування строків попереднього тримання під вартою у Молдові. Обвинувачений наполягав на застосуванні правила «день за два», однак суд обґрунтовано зазначив, що застосований щодо нього домашній арешт не є формою попереднього ув'язнення у розумінні українського кримінального закону. Це свідчить про відсутність у національному

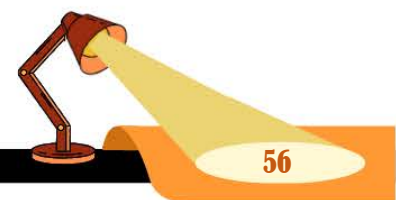

законодавстві уніфікованого підходу до врахування заходів забезпечення екстрадиції, які застосовуються за кордоном, і ще раз підкреслює необхідність гармонізації українських норм із міжнародною практикою. Узагальнюючи, справа [9] висвітлює цілу низку системних проблем: від нерегульованості наслідків незавершеної екстрадиції та ризиків, пов'язаних із позапроцедурним переміщенням особи, до недосконалості внутрішнього регулювання процесуального статусу особи до моменту її офіційної видачі. Вона демонструє, що екстрадиція в українському правопорядку залишається інститутом, у якому стикаються інтереси кримінальної юстиції, міжнародних зобов'язань та гарантій прав людини, а будь-які порушення процедури здатні мати далекосяжні наслідки для легітимності кримінального переслідування.

Справи [10] та [11] демонструють ситуацію, у якій екстрадиційні процедури були реалізовані у повній відповідності до міжнародних вимог та внутрішнього законодавства України. Процеси видачі осіб з Італійської Республіки та з Федеративної Республіки Німеччина показують, як саме має функціонувати механізм екстрадиції в умовах належної міждержавної взаємодії, коли всі етапи – оголошення особи в міжнародний розшук, затримання компетентними органами іноземної держави, правомірне тримання під вартою з метою екстрадиції, виконання екстрадиційного розпорядження та фактична передача особи Україні – здійснюються у правовий, передбачуваний і контрольований спосіб. Це наочно підтверджує, що за умови ефективної комунікації між правоохоронними органами держав та належного опрацювання матеріалів центральними органами юстиції інститут екстрадиції здатний забезпечувати швидке та законне повернення підозрюваних осіб до юрисдикції України.

Справи свідчать також про важливість процесуального оформлення рішень іноземних органів влади. У кожному з випадків затримання відбувалося на підставі процесуальних актів, ухвалених судами відповідних країн, і супроводжувалося подальшими рішеннями про тримання під вартою саме з метою екстрадиції. Це дає змогу чітко визначити правовий статус особи на всіх етапах її перебування за кордоном та усуває ризики, властиві справам, де екстрадиція залишається незавершеною або підміняється фактичним переміщенням особи. Особливо показовим є те, що італійські та німецькі органи не лише затримали та утримували підозрюваних на законних підставах, але й документально підтвердили цей період, що дозволило українському суду належним чином зарахувати строки попереднього ув'язнення згідно з вимогами статті 72 КК України. Такий підхід свідчить про сталість міждержавної правової співпраці та повагу до принципів взаємності й правової визначеності.

Порівняння цих кейсів із ситуацією, що склалася у справі [9], дає змогу чітко окреслити, що основні проблеми української екстрадиційної практики виникають саме у тих випадках, коли процедура видачі не завершена або порушена, тоді як за наявності належних процесуальних гарантій і дотримання міжнарод-

них стандартів екстрадиція працює як ефективний інструмент кримінальної юстиції. Два останні кейси демонструють належну реалізацію принципу невідворотності відповідальності: особи, які перехувалися від слідства та були оголошені у міжнародний розшук, були затримані, екстрадовані і передані українським правоохоронним органам у повністю легітимний спосіб, що унеможлиблює дискусії щодо юрисдикції, допустимості доказів або правомірності кримінального переслідування. У світлі цього такі «успішні» екстрадиції виглядають важливими прецедентами, які підкреслюють функціональність і дієвість інституту міжнародної правової допомоги, а також демонструють, що окремі проблеми не є невідвратною характеристикою української практики, а радше відображають виняткові ситуації, спричинені порушенням процедури або зовнішніми факторами, які виходять за межі типового правового механізму видачі.

У підсумку екстрадиція як інструмент міжнародного співробітництва залишається складною, багатовимірною процедурою, яка вимагає не лише узгодженості норм, але й високого рівня організаційної культури міждержавної взаємодії. Для України актуальним є не лише удосконалення національного законодавства у частині чіткого визначення процесуального статусу осіб, процедури допустимості доказів та наслідків відмови у видачі, але й формування сталої судової практики, яка б ураховувала міжнародні стандарти і забезпечувала належний баланс між інтересами правосуддя та гарантіями прав людини. Саме від здатності держави поєднати ефективність кримінального переслідування з повагою до прав людини залежить легітимність екстрадиції як сучасного інструменту міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.

Висновки. Екстрадиція в Україні залишається складним багатовимірним правовим інститутом, який одночасно перебуває під впливом конституційних гарантій, міжнародних зобов'язань та потреб ефективної кримінальної юстиції. Аналіз теоретичних підходів, доктринальних оцінок та судової практики показує, що основні проблеми зумовлені нормативною фрагментарністю, невизначеністю процесуального статусу осіб до моменту їх фактичної передачі, відсутністю чіткого регулювання наслідків незавершеної екстрадиції та недосконалістю механізмів контролю за правомірністю дій правоохоронних органів у період очікування рішення іноземної держави. Особливу увагу слід приділити питанням допустимості доказів у випадках, коли правоохоронні органи розпочинають процесуальні дії до завершення екстрадиційного розгляду, а також ризикам, пов'язаним із позапроцедурним затриманням чи переміщенням осіб. Порівняння різних моделей екстрадиційних проваджень свідчить, що належна міждержавна комунікація, суворе дотримання міжнародних стандартів і повне документальне забезпечення запитів є визначальними передумовами успішного функціонування інституту. Для підвищення ефективності екстрадиції в Україні необхідним є комплексне оновлення законодавства, імплементація уніфікованих процедур

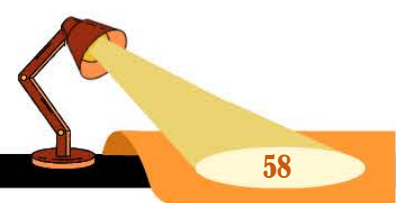
міжнародного співробітництва, посилення гарантій прав людини та формування стабільної правозастосовної практики, зорієнтованої на баланс між потребами кримінального переслідування та гуманітарними стандартами.

Література:

1. Фрідман-Козаченко М.М., Бичок Т.П. Актуальні питання здійснення екстрадиції в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3. 2020. С.420-423. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/102>
2. Хоббі Ю.С. Екстрадиція як кримінально-правовий інститут: проблеми визначення та застосування. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. № 1 (1). 2021. С. 159-16. DOI: <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-1-1-159-164>
3. Nuryani D. Realization of extradition based on united nations convention against transnational organized crime and the role of immigration in implementation. *Journal of Law and Border Protection*. 2022. № 4 (1). С. 57–66. DOI:<https://doi.org/10.52617/jlbp.v4i1.287>
4. Miano M. R. R., Rachminawati R. The Opportunity to Establish an Extradition Mechanism in the ASEAN. *Jurnal Pertahanan: Media Informasi Ttg Kajian & Strategi Pertahanan Yang Mengedepankan Identity, Nasionalism & Integrity*. 2023. № 9 (2). <https://doi.org/10.33172/jp.v9i2.5250>
5. Boister N. A History of Double Criminality in Extradition. *Journal of the history of International Law*. 2023. №25. С. 218–257. DOI: [doi:10.1163/15718050-bja10089](https://doi.org/10.1163/15718050-bja10089)
6. Ільченко О.В., Сенченко С.М. Поняття та принципи екстрадиції у кримінально процесуальному праві. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. С.232-237. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.03.43>
7. Чебан В.І. Відмова у видачі особи в порядку екстрадиції як гарантія захисту прав людини: проблемні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 82: частина 3. С.273-279.
8. Колесник В.Ю. Екстрадиція та права людини: проблеми пошуку оптимального балансу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. № 52. С.116-120. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.52.26>.
9. Вирок Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 03 квітня 2025 року Справа № 991/7682/21. Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126334304>.
10. Вирок Соснівського районного суду м. Черкаси від 10 вересня 2025 року Справа № 712/5898/25. Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130125707>
11. Вирок Ківерцівського районного суду Волинської області від 16 травня 2025 року Справа № 158/331/25. Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127392282>

References:

1. Fridman-Kozachenko, M. M., & Bychok, T. P. (2020). Aktualni pytannia zdiisnennia ekstrasdytsii v Ukraini [Topical issues of extradition in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, (3), 420–423. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/102> [in Ukrainian].
2. Khobbi, Yu. S. (2021). Ekstrasdytsiia yak kryminalno-pravovyi instytut: problemy vyznachennia ta zastosuvannia [Extradition as a criminal law institution: problems of definition and application]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka – Ukrainian Police Studies: Theory, Legislation, Practice*, 1(1), 159–164. <https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-1-1-159-164> [in Ukrainian].
3. Nuryani, D. (2022). Realization of extradition based on United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the role of immigration in implementation. *Journal of Law and Border Protection*, 4(1), 57–66. <https://doi.org/10.52617/jlbp.v4i1.287> [in English].

4. Miano, M. R. R., & Rachminawati, R. (2023). The opportunity to establish an extradition mechanism in the ASEAN. *Jurnal Pertahanan: Media Informasi tentang Kajian & Strategi Pertahanan yang Mengedepankan Identity, Nationalism & Integrity*, 9(2). <https://doi.org/10.33172/jp.v9i2.5250> [in English].

5. Boister, N. (2023). A history of double criminality in extradition. *Journal of the History of International Law*, 25, 218–257. <https://doi.org/10.1163/15718050-bja10089> [in English].

6. Ilchenko, O. V., & Senchenko, S. M. (2021). Poniattia ta pryntsypy ekstradytsii u kryminalno-protsesualnomu pravi [The concept and principles of extradition in criminal procedural law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, 3, 232–237. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.03.43> [in Ukrainian].

7. Cheban, V. I. (2024). Vidmova u vydachi osoby v poriadku ekstradytsii yak harantiia zakhystu prav liudyny: problemni aspekty [Refusal to extradite a person as a guarantee of human rights protection: problematic aspects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 82(3), 273–279 [in Ukrainian].

8. Kolesnyk, V. Yu. (2021). Ekstradytsiia ta prava liudyny: problemy poshuku optymalnoho balansu [Extradition and human rights: problems of searching for an optimal balance]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Yurysprudentsiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Jurisprudence*, 52, 116–120. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.52.26> [in Ukrainian].

9. Vyrok Apeliatsiinoi palaty Vysshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 03 kvitnia 2025 roku, Sprava № 991/7682/21 [Judgment of the Appeals Chamber of the High Anti-Corruption Court of April 3, 2025, Case No. 991/7682/21]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126334304> [in Ukrainian].

10. Vyrok Sosnivskoho raionnoho sudu m. Cherkasy vid 10 veresnia 2025 roku, Sprava № 712/5898/25 [Judgment of the Sosnivskyi District Court of Cherkasy of September 10, 2025, Case No. 712/5898/25]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130125707> [in Ukrainian].

11. Vyrok Kivertsivskoho raionnoho sudu Volynskoi oblasti vid 16 travnia 2025 roku, Sprava № 158/331/25 [Judgment of the Kivertsiv District Court of Volyn Region of May 16, 2025, Case No. 158/331/25]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127392282> [in Ukrainian].

